

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E ARSIMIT
DHE SPORTIT
INSTITUTI I ZHVILLIMIT TË ARSIMIT

**PROGRAMI I ZHVILLIMIT PROFESIONAL PËR MARRJEN E SHKALLËVE TË
KUALIFIKIMIT TË MËSUESVE TË GJUHËS SHQIPE DHE TË LETËRSISË**

2017

1. HYRJE

Profesioni i mësuesit kërkon përkushtim, përgjegjshmëri dhe standarde të larta në punë dhe sjellje. Mësuesit veprojnë me ndershmëri dhe integritet, kanë njohuri të shumta shkencore, përdorin dijet dhe aftësitë e tyre në punën e përditshme, përditësojnë njohuritë nëpërmjet vetëvlerësimeve të vazhdueshme, krijojnë marrëdhënie pozitive profesionale, si dhe bashkëpunojnë me prindërit në interesin më të mirë të nxënësve.

Programi i zhvillimit profesional për marrjen e shkallëve të kualifikimit të mësuesve të gjuhës shqipe dhe të letërsisë është hartuar nga grupi i punës, i ngritur nga Instituti i Zhvillimit të Arsimit (IZHA), për t'u ardhur në ndihmë të gjitha Drejtorive Arsimore Rajonale dhe Zyrave të Arsimit të rretheve, si dhe të gjithë mësuesve të gjuhës shqipe dhe të letërsisë për t'u përgatitur për testimin e shkallëve të kualifikimit.

Programi është ndërtuar duke iu përgjigjur kërkesave që MAS-i ka vendosur për mësuesit që do të kualifikohen. Programi është hartuar duke mbajtur parasysh se fushat kryesore, në të cilat testohen njohuritë dhe aftësitë e mësuesve janë:

- dokumentet zyrtare¹, të cilat kanë të bëjnë me veprimtaritë mësimore - edukative të mësuesve;
- programet mësimore të gjuhës shqipe dhe të letërsisë (klasat VI-XII);
- aspekte të pedagogjisë dhe të metodologjisë në mësimdhënie-nxënie në përgjithësi, si dhe të lëndës së gjuhës shqipe dhe letërsisë, në veçanti;
- aspekte të etikës dhe të komunikimit;
- aspekte të drejtshkrimit të gjuhës shqipe;
- përmbajtja shkencore e gjuhës shqipe dhe e letërsisë, sipas programeve mësimore përkatëse.

¹ Është fjala për të gjitha dokumentet ligjore, urdhëresat dhe udhëzimet e MAS-it që zbatohen në shkollë duke u përqendruar në ato të viteve të fundit.

2. QËLLIMI I PROGRAMIT

Qëllimi i këtij programi është:

- të ndihmojë të gjithë mësuesit e gjuhës shqipe dhe letërsisë që do të marrin kategoritë e kualifikimit, me qëllim që të përballojnë me sukses kërkesat që ka testimi kombëtar;
- të ndihmojë DAR/ZA-të që të organizojnë zhvillimin profesional të mësuesve. Në këtë aspekt, programi mund të plotësohet nga DAR/ZA-të përkatëse, sipas kushteve dhe mundësive konkrete.

Objektivat e programit:

- rritja e përgjegjshmërisë së mësuesve për njohjen dhe zbatimin e legjislacionit arsimor dhe në mënyrë të veçantë e risive më të fundit të reformës arsimore;
- rritja e aftësive dhe e kompetencave profesionale të kuadrit mësimdhënës, për të ndikuar drejtpërdrejtë në rritjen e efektivitetit të procesit mësimor, drejt një mësimdhënieje të suksesshme;
- rritja e përgjegjshmërisë së mësuesve për domosdoshmërinë e njohjes së koncepteve bazë dhe ligjësive shkencore të lëndës, si dhe të zbatimit të tyre në praktikë, në përputhje me specifikat e moshës së nxënësve dhe të klasës ku japin mësim;
- rritja e përgjegjshmërisë së mësuesve për njohjen dhe zbatimin e rregullave të etikës dhe të komunikimit në shkollë;
- rritja e aftësive të mësuesve në drejtim të zbatimit me saktësi të rregullave drejtshkrimore të gjuhës shqipe;
- rritja e aftësive të mësuesve në përdorimin e TIK-ut, si një nga risitë më të fundit në mësimdhënien bashkëkohore.

3. PËRMBAJTJA E PROGRAMIT

Programi është strukturuar sipas fushave kryesore të zhvillimit profesional, të përmendura më sipër. Për të qenë lehtësisht i përdorshëm, programi është paraqitur sipas një formati të caktuar. Për secilën fushë përcaktohen:

- kompetencat profesionale, si dhe rezultatet e pritshme për realizimin e këtyre kompetencave;
- literatura përkatëse rekomanduese në funksion të përvetësimit të kompetencave të fushës.

Përshkallëzimi i njohurive dhe i aftësive profesionale, të cilat lidhen me kompetencat e secilës fushë të testimit, do ta ndihmojnë mësuesin që të identifikojë çështjet në të cilat duhet të përqendrohet.

Përmbajtja e programit sipas fushave

FUSHA : DOKUMENTET ZYRTARE	
Kompetenca: Zbatimi me përgjegjshmëri dhe korrektesë i kërkesave të legjislacionit dhe dokumentacionit shkollor.	Literatura e rekomanduar
<p>Mësuesi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zotëron dhe zbaton ligjin “Për sistemin arsimor parauniversitar në Republikën e Shqipërisë” dhe Dispozitat Normative të këtij sistemi; - zbaton udhëzimet dhe rregulloret për hartimin dhe zbatimin e kurrikulës shkollore; - zbaton legjislacionin, udhëzimet dhe rregulloret për personelin e shkollës; - demonstroi zbatimin konkret të udhëzimeve të MAS-it në funksion të përmirësimit të procesit të mësimdhënie-nxënies; - zbaton etikën profesionale të mësuesit; - respekton të drejtat dhe liritë e nxënësit; - respekton detyrat, të drejtat dhe liritë e mësuesit; - zbaton rregulloret dhe udhëzimet për zhvillimin profesional të mësuesit. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ligji nr. 69/2012 “Për sistemin arsimor parauniversitar në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar. - Urdhri për miratimin e Dispozitave Normative për arsimin parauniversitar (DN), nr. 343, datë 19.08.2013. - Udhëzimi nr. 16, datë 03.08.2016 për vitin shkollor 2016-2017, në sistemin arsimor parauniversitar. - Udhëzimi nr. 44, datë 16.10.2014 “Për disa shtesa dhe ndryshime në udhëzimin nr. 21, datë 23.07.2010 “Për normat e punës mësimore-edukative dhe numrin e nxënësve për klasë në institucionet e arsimit parauniversitar”. - Udhëzimi nr. 26, datë 15.08.2015 “Zhvillimi profesional i punonjësve arsimorë”. - Udhëzimi “Për kriteret dhe procedurat e kualifikimit të mësuesve”, nr. 2, datë 12.02.2015. - Udhëzimi nr. 34, datë 11.09.2015 “Për vlerësimin e nxënësve për kurrikulën me kompetenca, në arsimin bazë”. - Udhëzimi nr. 14, datë 28.07.2016 “Për

	<p>vlerësimin e nxënësve në arsimin e mesëm të lartë”.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Udhëzimi nr. 38, datë 06.10.2015 “Për procedurat e lëvizjes paralele, emërimit dhe largimit nga puna të mësuesit në institucionet arsimore publike të sistemit arsimor parauniversitar”. - Karta e performancës së shkollës.
--	--

FUSHA: PROGRAMET LËNDORE	
Kompetenca: Zbatimi në mënyrë efektive i programeve të gjuhës shqipe dhe letërsisë në shkollë.	Literatura e rekomanduar
<p>Mësuesi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zbaton programin duke respektuar të gjitha kërkesat dhe rubrikat e tij; - përshtat programin lëndor në përputhje me veçoritë e mjedisit, në të cilin jep mësim; - përdor me efikasitet, në dobi të prirjeve bashkëkohore, fleksibilitetin e zbatimit të programit; - gjen ose harton materiale plotësuese kurrikulare që ndihmojnë në përvetësimin e koncepteve dhe të aftësive të parashikuara në program; - gjen ose harton materiale plotësuese kurrikulare që pasurojnë formimin e nxënësve, si dhe nxitin mendimin e pavarur dhe kritik të tyre; - harton rezultate të nxëni për tema mësimore ose grupe temash, që janë në përputhje me programin; 	<ul style="list-style-type: none"> - Korniza kurrikulare, 2014. - Programet lëndore të gjuhës shqipe, për klasat 6-9. - Programet lëndore të gjuhës shqipe dhe letërsisë për arsimin e mesëm të lartë, klasat 10-12. - Nivelet e arritjeve të kompetencave lëndore, për klasat 6-9. - Nivelet e arritjeve të kompetencave lëndore, për klasat 10-12.

<ul style="list-style-type: none"> - shpjegon lidhjen program-tekst i nxënësit; - përzgjedh metodat, teknikat dhe mjetet mësimore të nevojshme për të realizuar përmbushjen e rezultateve të nxënësit; - siguron informacion që demonstroi lidhjen e gjuhës me letërsinë, me shkencat e tjera dhe me jetën reale. 	
--	--

FUSHA: ASPEKTE TË PEDAGOGJISË, METODOLOGJISË DHE PËRDORIMIT TË TIK -UT NË MËSIMDHËNIE-NXËNIE

<p>Kompetenca 1: Zotërimi i njohurive pedagogjike specifike të nevojshme dhe të mjaftueshme për mësimdhënien e gjuhës shqipe dhe letërsisë.</p>	<p>Literatura e rekomanduar</p>
<p>Mësuesi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - demonstroi përkushtim, motivim dhe përgjegjësi gjatë punës së tij; - përshtat punën e tij me zhvillimin fizik, social, emocional dhe konjitiv të nxënësve; - demonstroi respekt, besim dhe objektivitet me nxënësit; - identifikoi nxënësit me nevojat e veçanta (nxënësit me vështirësi në të nxënë dhe nxënësit e talentuar); - planifikoi punën afatshkurtër dhe afatgjatë me nxënësit me nevojat e veçanta; - demonstroi qëndrim pozitiv ndaj gjuhës dhe letërsisë; - edukoi nxënësit dashurinë dhe kërshërinë ndaj lëndës; - motivoi nxënësit duke e konsideruar motivimin, si një nga çelësat e progresit të 	<ul style="list-style-type: none"> - Literaturë që ka në fokus aspekte pedagogjike të punës së mësuesit me nxënësit e tij.

<p>tyre;</p> <ul style="list-style-type: none"> - krijon klimë të përshtatshme, motivuese dhe të kënaqshme për nxënësit; - punon me prindërit për përmirësimin e progresit të nxënësit. 	
<p>Kompetenca 2: Përdorimi i metodave dhe i strategjive efektive në mësimdhënien e gjuhës shqipe dhe të letërsisë.</p>	<p>Literatura e rekomanduar</p>
<p>Mësuesi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - përzgjedh metodat dhe teknikat e përshtatshme për arritjen e rezultateve të të nxënit; - përdor metoda e teknika që nxisin mendimin kritik e krijues të nxënësve; - planifikon orë mësimore duke u bazuar në mësimdhënien me në qendër nxënësin; - përdor metoda e teknika që ndikojnë në ndërtimin dhe zhvillimin e kompetencave kyçe dhe kompetencave lëndore; - përdor metoda e teknika që sigurojnë barazinë dhe gjithëpërfshirjen; - përdor teknika dhe evidenca të ndryshme për vlerësimin e nxënësit; - ndërton një test duke zbatuar parimet e hartimit dhe të pikëzimit të një testi. 	<ul style="list-style-type: none"> - Literaturë që ka në fokus metodat e mësimdhënies ndërvepruese, metodat e mësimdhënies me në qendër nxënësin, metodologjinë e mësimdhënies së gjuhës shqipe dhe letërsisë. - Udhëzues dhe materiale mbështetëse që orientojnë për vlerësimin e arritjeve të nxënësve dhe hartimin e testeve. - Udhëzuesi për zbatimin e kurrikulës me kompetenca në gjimnaz, 2016. - Udhëzuesi për zbatimin e kurrikulës me kompetenca në AMU, 2017.
<p>Kompetenca 3: Përdorimi i teknologjisë së informacionit dhe të komunikimit për të rritur cilësinë e mësimdhënies dhe nxënies së gjuhës shqipe dhe të letërsisë.</p>	<p>Literatura e rekomanduar</p>

<p>Mësuesi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prezanton materiale mësimore duke përdorur programe të përshtatshme si: Power Point, Excel, Word; - nxit nxënësit të bëjnë prezantime gjatë orës së mësimi duke përdorur TIK-un; - gjen dhe përdor materiale nga website për të pasuruar dhe për të përmirësuar mësimdhënie-nxënien; - përfshin nxënësit në projekte lëndore, të cilat ndërthuren me kërkime, gjetje dhe përdorime materialesh nga burime të ndryshme në internet. 	<ul style="list-style-type: none"> - Literaturë që ka në fokus përdorimin e programeve kompjuterike (Word, Excel, Power point).
---	--

FUSHA: ASPEKTE TË ETIKËS DHE TË KOMUNIKIMIT

<p>Kompetenca: Zbatimi i rregullave të etikës dhe të komunikimit si elemente të domosdoshme në të gjithë punën e mësuesit.</p>	<p>Literatura e rekomanduar</p>
<p>Mësuesi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - njih rregullat e etikës dhe të sjelljes që duhen respektuar në marrëdhënie me drejtuesit e institucionit arsimor, kolegët, nxënësit, prindërit dhe komunitetin; - zbaton rregullat e etikës dhe të sjelljes në marrëdhënie me drejtuesit, stafin pedagogjik, nxënësit, prindërit dhe komunitetin, gjatë punës së tij brenda dhe jashtë institucionit arsimor. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kodi i etikës së mësuesve.

FUSHA: ASPEKTE TË DREJTSHKRIMIT TË GJUHËS SHQIPE

<p>Kompetenca: Zbatimi i rregullave drejtshkrimore të gjuhës shqipe.</p>	<p>Literatura e rekomanduar</p>
---	--

<p>Mësuesi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - njeh dhe zbaton rregullat e drejtshkrimit të gjuhës shqipe; - vlerëson rëndësinë e përdorimit të gjuhës standarde në të gjithë veprimtaritë dhe punët e tij. 	<ul style="list-style-type: none"> - Drejtshkrimi i gjuhës shqipe.
---	---

FUSHA: PËRMBAJTJA SHKENCORE E LËNDËS

Kompetenca: Respektimi i rigorozitetit shkencor në mësimdhënien e lëndës së gjuhës shqipe dhe të letërsisë.	Literatura e rekomanduar
<p>Mësuesi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - analizon dhe jep gjykimet e tij për letërsinë shqipe e botërore, për periudhat dhe drejtimit letrare, si dhe për shkrimtarët përfaqësues dhe krijimtarinë e tyre letrare; - kupton, interpreton, analizon dhe vlerëson tekste e fragmente të ndryshme letrare dhe joletrare; - analizon dhe vlerëson tiparet e stilit dhe të gjuhës në një tekst ose fragment; - kryen analiza të sakta nga fusha e sistemit gjuhësor të shqipes; - respekton rregullat gramatikore, drejtshkrimore dhe të pikësimit. 	<ul style="list-style-type: none"> - Tekste të lëndës për mësuesin dhe për nxënësin, si dhe materiale të tjera burimore që mbulojnë përmbajtjen e lëndës.